

1.2.2024

KAUPUNGINKANSLIAN SELONTEKO SISÄISEN VALVONNAN JA RISKIENHALLINNAN JÄRJESTÄMISESTÄ SEKÄ ARVIO MERKITTÄVIMMISTÄ RISKEISTÄ VUODELTA 2023

Hallintosäännön mukaan kansliapäällikkö huolehtii sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tuloksellisesta toimeenpanosta vastuualueellaan (22 luku 4 §) ja hyväksyy kaupunginkanslian sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kuvauksen (12 luku 1 §). Kaupunginkanslian sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kuvauksessa (kansliapäällikkö 17.02.2021 § 34) on määritelty yhteiset toimintatavat ja menettelyt sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan osalta.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen

Kaupunginkanslia on toiminut kaupunginvaltuuston (Kvsto 01.11.2023, § 250) hyväksymän Helsingin kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet -asiakirjan, vahvistetun talousarvion, kaupunginvaltuuston ja kaupunginhallituksen hyväksymien tavoitteiden, eettisten periaatteiden (Khs 28.10.2019 § 722) sekä hyväksymänsä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kuvauksen mukaisesti ja ohjannut sen toimintaa.

Kaupunginkanslia on talousarvion ennusteiden yhteydessä arvioinut toimintaan ja talouteen liittyviä riskejä. Kaupunginkanslian tavoitteiden saavuttamisen tukena on käytetty toimintasuunnitelman seuranta-mallia. Kaupunginkansliassa osastot raportoivat riskeistä talousarvion ja toimintasuunnitelman seurannan yhteydessä, ennusteissa sekä tilinpäätöksen sivarh-selonteon laatimisen yhteydessä.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteutumisen arviointi

Kaupunginkanslia on arvioinut sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan selonteon laatimisen yhteydessä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämistä, toimeenpanoa ja toimivuutta. Kaupunginkanslian sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan muistilista on päivitetty. Kaupunginkanslian kuudesta (6) sitovasta toiminnan tavoitteesta kaksi ei toteutunut. Muista 15:sta toiminnan tavoitteista jäi neljä toteutumatta. Kaupunginkanslialla oli määrärahaa käytettävissä ylitysoikeuksineen 141,1 milj. euroa. Määrärahaa kului 127,9 milj. euroa.

Kaupunginkanslia koordinoi kaupunkiyhteistä energiavarautumisen koordinaatioryhmää, jonka tehtävänä oli tukea energiansäästämistä sekä sähköpulaan varautumista. Koordinaatioryhmän työstä laadittiin energiavarautumisen koordinaatioryhmän loppumuistio (31.3.2023). Kansliapäällikkö antoi (12.10.2023 § 144) kaupunkiyhteisten muutoshankkeiden hallintamallia koskevan toimintaohjeen. Lisäksi kansliapäällikkö (26.12.2023 § 181) asetti suurhankkeiden koordinaatiotyöryhmän. Kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet uusittiin (Kvsto 1.11.2023 § 250). Vuoden aikana jatkettiin riskienhallintajärjestelmän käyttöönottoa (strategiajohtaja 16.6.2022 § 50). Järjestelmään on viety myös sisäisen tarkastuksen tarkastushavainnot ja niiden seuranta. Kaupunginkanslian osastoille on nimetty riskienhallinnan yhteyshenkilöt.

Arvio sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan nykytilasta

Kaupunginkanslia esittää, että sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tila on hyvä.

Toteutuneet merkittävät riskit

Sitovat tavoitteet: Asuntotuotantotavoitetta ei saavutettu vuonna 2023 johtuen mm. yleisestä talouden epävarmuudesta ja heikosta kysyntätilanteesta asuntomarkkinoilla. Kaupunkiuudistusalueille kohdennettavien investointien tulee mahdollistaa systemaattisesti alueiden asuntokannan 2 % vuosittainen lisäys -tavoite ei myöskään toteutunut.

Korko- ja hintatason nousu johtivat käyttötalouden määrärahojen ylityksiin sekä aiheuttivat osalle kaupungin tytäryhteisöistä merkittäviä taloudellisia haasteita. Tytäryhteisöt vastaavat omasta riskienhallinnastaan

1.2.2024

ja taloudenpidostaan, mutta konsernitason riskienhallinnan parantamiseksi konserniohjauksessa kehitetään toimintamalleja ja järjestelmäratkaisuja tytäryhteisöjen talouden pidemmän aikavälin ennustamiseksi.

Merkittävimmät riskit ja niiden hallinta

Julkisten työ- ja elinkeinopalveluiden (TE-palvelut) järjestämisvastuun siirto valtiolta kunnille 1.1.2025 alkaen on merkittävä uudistus, jonka valmisteluun liittyy useita riskejä. Riskejä liittyy erityisesti toiminnan organisoitumista koskevaan päätöksentekoaikatauluun, joka vaikuttaa muun valmistelun etenemiseen. Erityinen riski liittyy TE-palveluihin, siirtyvän henkilöstön palkkoihin ja hankintoihin liittyvän maksatuksen integroimiseen osaksi kaupungin taloushallintoa. Uudistuksen tarkoituksenmukainen läpivienti on asetettu kaupunginkanslian sitovaksi tavoitteeksi vuodelle 2024. Lisäksi kaupunki vaikuttaa osana edunvalvontatoimintaa siihen, että TE-palvelut on mahdollista järjestää tulevaisuudessa mahdollisimman tehokkaalla ja joustavalla tavalla.

Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa ja heikentynyt taloudellinen suhdanne ovat vaikeuttaneet yritysten toimintaedellytyksiä (lisääntyneet konkurssit ja työttömyyden kasvu). Kilpailukykyyn liittyviin riskeihin varaudutaan kehittämällä yritysten toimintaympäristöä, yritysten perustamista ja kasvua tukevia palveluita sekä vahvistamalla Helsingin houkuttelevuutta työ-, opiskelu- ja yrittäjyysperusteisen maahanmuuton kohteena.

Henkilöstön saatavuudessa on merkittäviä haasteita erityisesti sosiaali- ja terveystoimissa sekä varhaiskasvatuksessa. Henkilöstöpula uhkaa palvelutoimintaa. Kaupunki joutuu sulkemaan toimintojaan saadakseen henkilöstön riittämään lakisääteisissä palveluissa. Riskiä hallitaan edistämällä kaupungin vetovoimaisuutta, vahvistamalla henkilöstön saatavuutta ja ehkäisemällä lähtövaihtuvuutta. Riskinä on myös kaupungin henkilöstön työhyvinvoinnin heikkeneminen ja työkyvyttömyyden kasvu. Työhyvinvoinnin heikkeneminen lisää saatavuuden haastetta, kun lähtövaihtuvuus lisääntyy ja alan vetovoima heikkenee. Myös työkyvyttömyyden riski lisääntyy, kun kuormitus pitkittyy. Riskien hallintaa edesauttaa työhyvinvointi- ja työkykyjohtamisen strateginen ohjausryhmä, joka seuraa kaupungin henkilöstön työkykytilannetta ja kehittää toimia henkilöstön hyvinvoinnin edistämiseksi.

Konserniohjauksen kannalta merkittäviä riskejä ovat riittävän pitkäjänteisyyden puute kaupungin omistajuudessa sekä Venäjän hyökkäyssodan jatkumisen vaikutuksiin liittyvät riskit, kuten inflaatio- ja korkokehityksen epävarmuus. Riskejä hallitaan mm. huolehtimalla tytäryhteisöjen omistajastrategioiden ajantasaisuudesta sekä vahvistamalla tytäryhteisöjen omaa pitkän aikavälin talouden suunnittelua ja seurantaa että lisäämällä konsernitason ennustamista tulevasta kehityksestä.

Inflaation sekä korkojen nousu heikentää Suomen talouskasvua, kasvattaa kaupungin palvelu-, investointi- ja rahoituskustannuksia sekä heikentää verotulojen kertymää. Talouden ohjaus seuraa jatkuvasti yleistä talouden kehitystä sekä sen vaikutusta yleiseen kustannustasoon ja verotulokehitykseen.

SAP S4 HANA -käyttönottoprojektissa tunnistetut merkittävimmät riskit koskevat projektin operatiivista toteutusta. SAP-järjestelmän päivitykseen liittyy 260 integraatiota, jolloin integraatioiden määrittely, toteutus ja testaus tiukassa aikataulussa on projektin korkein riski.

Riskinä on myös mahdollinen palvelunestohyökkäys, jolloin kaupunginkanslian yhteisiltä alustoilta tarjottaviin palveluihin kohdistuu palvelunestohyökkäys, jonka seurauksena asukkaalle tarjottavan digitaalisen palvelun käyttö estyy osittain tai kokonaan. Hallintakeinot: Jatkuvuuden- ja häiriöhallinnan kehittäminen. Jatkuvuussuunnitelmien tarkastaminen ja päivittäminen.

Ennakoimattomat toimintaympäristön kriisit haastavat kriisinhoidossa tarvittavan henkilöstön toimintaa ja resurssiohjausta. Pitkittävä kriisityö vaikuttaa muihin työtehtäviin, kuormittaa asiantuntijoiden jaksamista ja

1.2.2024

tuottaa epätasaista työkuormaa. Kriisityön luonne tulee tunnistaa organisaatiossa ja työntekijöiden työtehtävien priorisointia tulee tukea (työntekijöiden) resilienssin lisäämiseksi. Hallintakeino: Varautumis- ja kriisijohtamisen toimintamallien (henkilöressurssin varmistamisen osalta) kirkastaminen.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kehittämiskohteet ja kehittäminen

Riskienhallintajärjestelmän käyttöönottoa ja käyttöä edistetään. Parannetaan talousarvioprosessin riskien raportointia ja varmistetaan, että raportoitavat riskit löytyvät riskienhallintajärjestelmästä. Käynnistetään kaupunginkanslian sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kuvauksen päivitys.

Kaupunkiyhteisten muutoshankkeiden ohjausta ja riskienhallintaa parannetaan kansliapäällikön (12.10.2023 §144) toimintaohjeen mukaisesti perustamalla muutostoimisto.

Vuoden 2024 aikana tullaan tekemään kaupunkiyhteistä skenaariotyötä kaupungin pidemmän aikavälin kestävästä kasvusta eniten haastavista riskeistä (Ta-2024 noudattamisohjeet s. 35).

Kaupunkikonsernin valmiusohje viedään päätöksentekoon ja kaupunginkanslian valmiusohje päivitetään.
